

УДК 1:316.334

А. О. Батенко, студ. 1-го курсу магістратури
 Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
 вул. Володимирська, 60, м. Київ, 01033, Україна
 abatenko111@gmail.com

МУРАЛ-АРТ ЯК СКЛАДОВА КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ МІСТА

Мета статті – визначення ролі мурал-арту як течії вуличного мистецтва в контексті культурного простору міста. Методика дослідження передбачає залучення міждисциплінарного підходу, аналіз наукових робіт культурологічного та мистецтвознавчого спрямування, огляд тематичних медіа та творчого доробку вуличних художників задля визначення характерних рис і мети їхньої діяльності. Залучаються праці сучасних українських дослідників, які вивчають питання культурного простору міста та мурал-арту. Наукова новизна полягає в дослідженні впливу мурал-арту на особистісне сприйняття та на привернення уваги до соціально-політичних проблем у міському контексті. Практичне значення роботи пов'язане з аргументацією того, що стінописи мають художню цінність, унікальний смисловий посыл, а не є лише засобом естетизації.

Ключові слова: місто, мурал-арт, культурний простір, вуличне мистецтво, урбаністика.

Постановка проблеми. Нині у світі спостерігається бум стріт-арту. Художники малюють на вулицях легально та незаконно, об'єднуються у групи за метою (комерція, благодійність, популяризація мистецтва тощо). Завдяки меценатам, фахівцям у сфері культури та медіа стінописи стали сприймати здебільшого як культурне явище, а не вандалізм. Утім й досі трапляється, що люди не розуміють доцільності стінописів у контексті міського простору. Особливо часто такі дискусії спалахують на теренах пострадянських країн. Тому висвітлення ідентифікації мурал-арту у містах, його трансформації залежно від місця створення та видозміни у сприйнятті глядача потребує детальнішого дослідження.

Аналіз досліджень і публікацій. Муралістику як течію вуличного мистецтва було розглянуто в наукових працях "Мурал-арт у контексті мистецтвознавчої теорії" С. Думасенко [1]. Вуличне мистецтво у міському просторі описували О. Івашко у праці "Реабілітація міського середовища засобами стріт-арту" [2], Г. Цуканова у роботі "Сучасне вуличне графіті як форма соціальної реклами" [7], В. Редько у статті "Використання об'єктів графіті в туризмі" [4], Ю. Мусієнко у "Паблік-арт в міському просторі" [3], О. Шило у роботі "Монументальне мистецтво і стріт-арт в сучасному міському просторі" [8]. Культурний аспект сучасного міста розглядали А. Тормахова в статті "Вплив креативних індустрій на візуальний образ міста" [5], Г. Фесенко у праці "Культурний простір сучасного міста як цивілізаційний вибір" [6].

Метою статті є визначення ролі мурал-арту та його соціального значення у контексті культурного простору міста.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міський простір – це вільне середовище для митця, місце для експериментів. Г. Фесенко зазначає: "Необхідною умовою для проектування міського простору, здатного відтворювати "якісний спосіб життя", стає культура творчості". Тобто креативний клас направляє подальший розвиток міста [6, с. 259]. А мурал-арт як складова вуличного мистецтва належить до креативних індустрій, тому також бере участь у формуванні культурної візії міста. Тому нині поряд із тенденціями до урбанізації існує попит на вуличне мистецтво. У всьому світі організовують фестивалі та виставки стріт-арту, до участі в яких запрошують відомих митців та просто аматорів. До слова, в Україні також є щорічні фестивалі (MuralSocialClub, НЕБО.Fest, RESPUBLICA тощо). Попри це, на обивательському рівні багато хто не розрізняє поняття "графіті" та "мурал", не розуміє мистецької цінності стінописів. Тому доцільно роз'яснити тлумачення головних термінів у стріт-арті.

Так, поняття графіті (італ. *graffito* – "вишкрябаний") є дуже давнім – це написи, числові або текстові повідомлення на стінах, парканах, дорогах тощо. Тепер ці написи створюються зазвичай за допомогою аерозольної фарби. Натомість мурали (ісп. *mu*го – "стіна") – це зображення на зовнішніх стінах будівель і споруд, створені за допомогою різних матеріалів у різних техніках (малювання, свердління, наклеювання паперу тощо) [1, с. 45]. Себто мурали створюють тільки на стінах, у той час як графіті – на різних поверхнях. Слід зауважити, що графіті здебільшого малюють художники-аматори, часто вони не мають естетичної чи пізнавальної функції. Такі візії стали невід'ємною складовою міського простору та закріпили негативне емоційне ставлення до стріт-арту, і в багатьох містах цей стереотип досі панує. Часто мурали ще називають стінописами, утім до цієї категорії правильно відносити лише зображення, намальовані на стінах фарбою. Тобто мурал-арт – це не графіті, а окрема, самостійна течія. Разом вони входять до широкого поняття стріт-арт (англ. *street-art*). Це – вільне, часто нелегальне вуличне мистецтво у місті. Включає багато напрямків: графіті, настінний живопис, трафарети, настінні плакати, скульптуру, інсталяцію, перформанс тощо. У пострадянських країнах поняття "вуличне мистецтво" розширили – додали політичний активізм, комерційну рекламу та народний ЖЕК-арт. Окремо слід зазначити про паблік-арт (англ. *public art*) – легальні замовні роботи у міському просторі, найчастіше комерційного характеру.

Більшість муралів у сучасному місті – паблік-арт. Адже щоб створити стінопис, спершу слід погодити його реалізацію, обрати місце, сюжет та отримати не один дозвіл. Мурали в місті потрібні, аби прикрасити бетонну буденність, артикулювати соціально-побутові теми, порушити актуальні політико-економічні питання. Ю. Мусієнко поділяє настінні картини за сюжетним принципом на меморіальні, субкультурні та тематичні [3, с. 108]. О. Шило пропонує класифікацію за стилістикою:

1. зображення у стилі фото- та гіперреалізм;
2. мурали на основі стилістики минулих епох із впізнаваними елементами прообразу;
3. стінописи з абстрактними елементами, часто геометричними;
4. символічні, сюрреалістичні, казкові сюжети;
5. об'ємні зображення із 3d-ефектом [8, с. 77].

Кількість та якість муралів у просторі міста впливають на його репутацію, культуру, тенденції розвитку. Тобто мурали можуть як псувати міські візії, так й естетизувати їх.

Стінописи можуть виконувати такі функції:

- творча – слугують способом самовираження для вуличних художників,
- реабілітаційна – покращують міське середовище [2, с. 85],
- рекламна – реклама товарів чи послуг [7, с. 194],
- туристична – приваблюють туристів. Часто інформацію про муралі вміщують у путівниках [4, с. 10].

Аби окреслити загальну роль муралів у культурному просторі міста, слід зазаявити на історії цього різновиду вуличного мистецтва, зрозуміти передумови його виникнення, тенденції розвитку та вплив на культуру людини. Настінні малюнки виникли із появою печерних людей. Одні із перших зразків було знайдено у Франції в печері Chauvet. Їхнє створення датують періодом від 33 до 30 тисяч років тому. Малювали тварин, сцени з побутового життя та сюжети полювання. Часто такі зображення наділяли магічним значенням, утім вони не мали самостійної естетично-мистецької цінності. Ці протомуралі зіграли не останню роль у формуванні перших релігій та вірувань.

Стінописи були поширені й у єгипетській культурі. Жителі берегів Нілу розмальовували стіни палаців та гробниць. Ці зображення також мали священний і магичний характер. Тому малюнки на стінах пірамід були обов'язковим елементом церемоній поховання фараонів.

У руїнах давньоримського міста Помпеї археологи знайшли багато стінописів і протোগрафіті. Там вони використовувались радше для оздоблення, аніж носили релігійний характер. У Середньовіччі фрески були характерною рисою інтер'єрів та екстер'єрів храмів, палаців, публичних і приватних будівель. Порівняно із художніми досягненнями Античності християнські середні віки тяжіють до аскетизму та умовності у творчості. Тільки починаючи з періоду Відродження художники відходять від суворих середньовічних канонів мистецтва. Відомими митцями, яких ми у певній мірі можемо також назвати муралістами, у той час були Леонардо да Вінчі та Мікеланджело Буонарроті. Цей мистецький "рубікон" можна розглядати як своєрідну передумову формування муралів.

У 1920-х роках у Мексиці після революції 1910–1917 рр. виникло поняття "муралізм". Поява стінописів стала значною подією, адже в країні раніше не існувало сталої традиції монументального живопису, візрів муралів впродовж XIX та на початку XX ст. не було. Несподівано настінні картини стали символом свободи, революції та народного волевиявлення. Першими творцями муралів були мексиканці Дієго Рівера, Давид Альфаро Сікейрос і Хосе Клементе Ороско, які поєднали класичну монументальність європейських фресок з народними елементами та революційним змістом.

У США значної популярності здобув напис "Кіпр був тут", створений моряком і поширений солдатами під час Другої світової війни. Популяризація графіті відбулася в 60–70-х роках XX ст. саме завдяки американцям. У 1960-ті осередком першого масового руху графіті стала Філадельфія, але справжній бум трапився в Нью-Йорку 70-х років. Революцію у стріт-арті 1980-х здійснили Кіт Харінг, Жан-Мішель Баскія та Рене Монкада.

Важливим об'єктом в історії розвитку вуличного мистецтва стала Берлінська стіна. Одне з найвідоміших зображень на ній – поцілунок Брежнєва та Хонекера з написом "Господи! Помоги мне выжить среди этой смертной любви" (автор Дмитро Врубель).

У кінці XX століття інструментів та способів для створення муралів стає більше: постери, наклейки, трафарети, валики, маркери тощо. Саме тоді поняття "стріт-арт" набуває нового сенсу, розширюється. Спо-

чатку його асоціювали з невеликими зображеннями – трафаретними малюнками та графіті, проте поступово додавались нові види вуличного мистецтва.

У XXI столітті мурал-арт як течію вуличного мистецтва перестають вважати вандалізмом. Відкривають мистецькі центри, організовують фестивалі, а практично кожен відомий художник хоч раз малював на вулиці. "Міський простір поєднує у собі надзвичайно суперечливі тенденції, які, попри всю свою багатоманітність, все одно співіснують" [5, с. 71]. Сучасні вуличні художники доводять – муралі є не лише способом естетично прикрасити простір міста, адже візуальна складова може і приваблювати, і відштовхувати. Нерідко стінописи є рушієм збагачення людської свідомості, тому що художники порушують важливі соціальні питання, мотивують глядача до роздумів. Демонстративним прикладом цього є роботи найпопулярнішого вуличного художника сучасності Banksy. Англієць не розголошує своєї особистості й створює провокативні та суперечливі малюнки інкогніто. Кожен новий прояв творчості митця супроводжується згадками у медіа та жвавим обговоренням. Він піднімає у культурному просторі міста соціально-політичні (Брекзит, політичний популізм, расизм), воєнні (бойові дії у країнах Близького Сходу), споживачькі (засилля масової культури) проблеми. Стель американця Юрато порівнюють із Бенксі. Утім він не політичний активіст. Юрато хоче, аби його муралі допомагали зрозуміти найважливіші цінності в житті; показали шлях від дитинства до зрілості, кумедні ситуації, які трапляються під час дорослішання.

Стіни є тлом для порушення важливих соціальних тем і для бельгійця ROA, який зображує чорно-білі образи тварин – часто їхні скелети чи тіла без шкіри. Він актуалізує проблему насилля над тваринами заради людських потреб. Своїми роботами художник виражає песимістичне ставлення до суспільства. ROA вважає, що тільки завдяки вуличному мистецтву можна вільно висловити свої задуми, адже воно не піддається тиску та доступне загалу. Медійна відомість допомагає й одній із найбільш впливових вуличних художниць світу Faith47 зачіпати теми порушення прав жінок, складнощів життя у країнах третього світу, вимирання тварин. Швейцарці з дуєту Nevergrew своїми зображеннями тварин також прагнуть привернути увагу до глобальних екологічних проблем, споживачьких інтересів суспільства. Вони поєднують реалізм і деталізовані елементи на різних просторових рівнях. Свої роботи створюють на основі спогадів, емоційних вражень.

Італієць BLU малює муралі у мінімалістичному стилі – він за допомогою спрощених образів красномовно демонструє злочинні проблеми, наприклад легковажність політиків щодо оголошення війни чи постійне бездумне забруднення водою, від чого гинуть тварини.

Гурт Boa Mistura своїми муралами акцентує увагу на проблемі бідності. Митці працюють здебільшого у занедбаних районах Латинської Америки та малюють різнобарвні геометричні стінописи, аби прикрасити міський простір незаможних людей. Колумбієць Stinkfish теж для своїх робіт обирає бідні квартали, унікає елітних і дорогих районів. Він критикує споживачькі інтереси та художників, які займаються комерційним стінописом. На його думку, такі муралі не мають значної цінності. Stinkfish вважає вуличне мистецтво спонтанним вираженням емоцій і мотивів, вільною комунікацією між глядачем та художником. Він носить із собою фотоапарат і фільмує незнайомих. Потім на основі відібраних кадрів створює барвисті муралі – портрети людей. Таким чином автор наголошує, що кожна історія важлива і кожен заслуговує стати героєм художньої роботи. Австралієць

Гвідован Хелтен також переносить на стіни будинків історії звичайних людей. Для своїх робіт він обирає жителів місцевості, в якій збирається створити нову картину. У 2016 році він приїжджав до України та намалював кілька муралів. Перший стінопис присвятив вчителю, долю якої змінили військові дії на Донбасі. Малюнок знаходиться в Авдіївці Донецької області. Інший – ліквідаторам пожежі на Чорнобильській атомній електростанції в Київській області. Муралі ж француза JR – це поєднання портретної фотографії та стріт-арту. Художник наклеює великі паперові фото на стіни. Таким чином і він привертає увагу до звичайної людини, її проблем і жорстокої реальності.

Британець Дін Стоктон у своїх муралах у стилі поп-арт змушує людей не тільки бачити та сліпо поглинати інформацію, а й обдумувати, критично сприймати все, що популяризує медіа. Escif, митець з Іспанії, також прагне, аби муралами не лише милувались. Його ціль – вразити глядача, донести сенс своїх картин. Роботи художника прості та лаконічні – він обирає чорно-білий мінімалістичний дизайн. Часто малює на пошкоджених фасадах та майстерно обіграє тріщини чи розвалини. Іспанець піддає жорсткій критиці політику, капіталізм, порушує соціальні проблеми. Escif вважає, що переносити стінописи з вулиці в музеї чи виставкові центри неприпустимо, адже тоді це вже не буде мистецтвом для всіх, а лише для обраних.

Італієць Millo стверджує, що його ціль – прикрашати муралами сірі міста, викликати емоції сюжетами та історіями головних героїв. Його картини не порушують глобальних питань і проблем, утім мотивують задуматися про, на перший погляд, незначні події в житті, побутові ситуації, те, на що ми зазвичай не звертаємо уваги, але з чим стикаємось кожен день.

Варто згадати про вуличних митців, які задля повернення суспільної уваги до важливих тем вдаються до використання різних технік чи матеріалів. Наприклад, колектив Neozone створює картини з хутра, яке тварини втратили під час линьки. Таким чином художники піднімають проблему убивства звірів заради виробництва хутряного одягу. Португалець Bordalo II створює об'ємні настінні зображення, здебільшого тварин, із брухту. Такі роботи він об'єднав у проєкт "Big Trash Animals". Як матеріали використовує сміття, що знаходить на звалищах, покинутих фабриках і заводах. Ціль проєкту – привернути увагу до забруднення природи, зацентувати на екологічному аспекті сучасного міста, проблемі сортування, утилізації сміття та наслідках, до яких призводить байдужість людей. Португалець Vhils створює муралі тех не аерозольними фарбами чи пензлями, а вирізає, свердлить, видряпує та вибиває малюнки. Найчастіше зображує портрети, створені шляхом часткового руйнування стін за допомогою контрольованих вибухів і буріння. Його мета – показати, що руйнування може бути мистецтвом; звеличити звичайного громадянина, його вклад у розвиток міста. Саме Vhils створив мурал із героєм Революції гідності Сергієм Нігоном у Києві.

До слова, в Україні багато талановитих муралістів. Здебільшого у міському просторі вони намагаються популяризувати мистецтво та естетизувати буденність. Утім усе частіше художники порушують теми, які зачіпають кожного українця, – національна свідомість, військові дії на Донбасі, вплив соціально-політичних реалій на культуру людини (Олександр Бритцев, Олександр Гребенюк, Олександр Корбан, Юрій Пітчук, Сергій Радкевич). Окремо слід сказати про найзнаніших вуличних художників незалежної України. Це експериментатори дуету Interesni Kazki. Олексій Бордусов (Aec) і Володимир

Манжос (Waone) об'єдналися 2001 року в Києві. Своїми картинами митці намагались спонукати людей до роздумів про сенс життя, Всесвіт, Бога, добро і зло за допомогою поєднання парадоксальних ситуацій, сюрреалістичності з точною деталізацією. Слід зауважити, що через непритаманні пострадянському суспільству сюжети і мотиви картини дуету часто викликали бурхливі обговорення та палкі суперечки щодо того, чи слід створювати муралі у міському просторі.

Висновок. Муралістика як течія вуличного мистецтва, беззаперечно, має вплив на культуру міського простору. На прикладі аналізу робіт світових вуличних художників прослідковується тенденція до соціально-просвітницької, а не просто естетичної функції муралів. Митці прагнуть перетворити місто у велику галерею, впливати на людей, які мимоволі стають глядачами та поціновувачами стріт-арту. У творчості українських художників переважають національні мотиви, збірні образи українців та мета популяризувати мистецтво. Вдало розміщений у просторі міста мурал може стати його окрасою, підкреслити, на перший погляд, незначну деталь, вразити та мотивувати до роздумів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Думасенко С. Мурал-арт у контексті мистецтвознавчої теорії [Електронний ресурс] / С. Думасенко, І. Татарова // Аркадія: [наук. зб.]. – 2016. – № 1. – С. 44–48. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ark_2016_1_10
2. Івашко О. Д. Реабілітація міського середовища засобами стріт-арту / О. Д. Івашко [Електронний ресурс] // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: [наук. зб.]. – 2015. – Вип. 41. – С. 81–85. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spam_2015_41_15
3. Мусієнко Ю. О. Паблік-арт в міському просторі [Електронний ресурс] / Ю. О. Мусієнко, О. А. Трошкіна // Міське середовище – XXI сторіччя: Архітектура. Будівництво. Дизайн. – 2016. – Режим доступу: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/23776/1/2.pdf>
4. Редько В. Є. Використання об'єктів графіті в туризмі [Електронний ресурс] / В. Є. Редько, М. Д. Герасько // Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки [наук. зб.]. – 2016. – № 4. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2016_4_15
5. Тормахова А. М. Вплив креативних індустрій на візуальний образ міста [Електронний ресурс] / А. М. Тормахова // Українські культурологічні студії: [наук. жур.]. – 2019. – № 1 (4). – С. 70–72. – Режим доступу: <http://www.ucs-univ.kiev.ua/images/archive/issue4/15.pdf>
6. Фесенко Г. Культурний простір сучасного міста як цивілізаційний вибір / Г. Фесенко // Пространство литературы, искусства и образования – путь к миру, согласию и сотрудничеству между славянскими народами: сб. науч. трудов : по матер. VII Междунар. науч.-практич. конференції, 20 декабря 2012 г. / ред. А. Г. Романовский, Ю. И. Панфилов. – Харьков: НТУ "ХПИ", 2013. – С. 258–262.
7. Цуканова Г. О. Сучасне вуличне графіті як форма соціальної реклами / Г. О. Цуканова // Освіта регіону. – 2013. – № 1. – С. 193–198.
8. Шило О. В. Монументальне мистецтво і стріт-арт в сучасному міському просторі [Електронний ресурс] / О. В. Шило, О. Д. Івашко // Науковий вісник будівництва. – 2016. – № 2. – С. 74–78. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvb_2016_2_18

REFERENCES

1. Dumasenko, S. (2016). Mural-art u konteksti mystectvoznavchoi teorii [Mural art in the context of art theory]. *Arkadiya*, 1, 44–48. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/ark_2016_1_10
2. Ivashko, O. D. (2015). Reabilitatsiya mis'kogo seredovyssha zasobamy strit-artu [Rehabilitation of the urban environment by means of street art]. *Suchasni problemy arhitektury ta mistobuduvannya*, 41, 81–85. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spam_2015_41_15
3. Musijenko, Ju. O. (2016). Pablik-art v mis'komu prostori [Public art in the urban space]. *Mis'ke seredovyshe – XXI storichchja: Arhitektura. Budivnytvo. Dyzajn*. Retrieved from <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/23776/1/2.pdf>
4. Redko, V., Herasko, M. (2016). Using graffiti objects in tourism [The using of graffiti in tourism]. *Ekonomika. Upravlinnja. Innovacii*. Serija: Ekonomichni nauky, 4. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2016_4_15
5. Tormahova, A. M. (2019). Impact of creative industries on the visual image of a city [The influence of creative industries on the visual image of the city]. *Ukrain'ski kul'turologichni studii*, 1 (4), 70–72. Retrieved from <http://www.ucs-univ.kiev.ua/images/archive/issue4/15.pdf>
6. Fesenko, G. (2013). Kul'turnyj prostir suchasnogo mista jak cyvilizacijnyj vybir [The cultural space of the modern city as a civilizational choice]. *Prostranstvo lyteratury, yskusstva y obrazovannya – put' k myru, soglasiju y sotrudnychestvu mezhdru slavyanskymy narodamy*. Har'kov, NTU "HPY", 258–262.

7. Cukanova, G. O. (2013). Suchasne vulychne grafiti jak forma social'noi' reklamy [Modern street graffiti as a form of social advertising]. *Osvita regionu*, 1.

8. Shylo, O. V. (2016). Monurmental'ne mystectvo i strit-art v suchasnomu mis'komu prostori [Monumental art and street art in a modern

urban space]. *Naukovyj visnyk budivnytstva*, 2, 74–78. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvb_2016_2_18

Надійшла до редакції 13.10.2020

A. O. Batenko, a First-year Master's Student
Taras Shevchenko National University of Kyiv,
60, Volodymyrska Street, Kyiv, 01033, Ukraine

MURALART AS A COMPONENT OF THE CULTURAL SPACE OF THE CITY

The aim of the article is to define the role of mural art as a part of street art in the context of the cultural urban space. Identification of mural art in cities, its transformation depending on the place of creation and changes in the perception of the viewer requires research that is more detailed. A lot of people do not distinguish between concepts in street art; do not understand the artistic value of murals. Therefore, it is useful to show all functions, which murals can have. The quantity and quality of murals in the urban space affects its reputation, culture, development trends. That is, murals can both spoil urban visions and aestheticize them. Murals often engage enrichment of human consciousness, because artists raise important social issues, motivate the viewer to think. They try to turn the city into a large gallery, to influence people who involuntarily become spectators and connoisseurs of street art. It is also appropriate to explore the trends of Ukrainian muralism in the urban space. After all, street art has become very popular in Ukraine, as evidenced we can see various thematic festivals and competitions. The research methodology involves an interdisciplinary approach, analysis of scientific works of cultural and art history, review of thematic media and creative work of street artists to determine the characteristics and purposes of their activities. The works of modern Ukrainian researchers who study the issues of the cultural space of the city, mural art and street art in general are involved. The scientific novelty lies in the study of the influence of mural art on personal perception on drawing attention to socio-political problems in the urban context. On the example of the analysis of works of world street artists the tendency to social and educational function of murals, instead of simply aesthetic, is traced. The practical significance of the study is to emphasize that murals have artistic value, a unique semantic message, and are not just a means of aestheticization. The article can be useful for specialists in culturology, history, art history, architecture and for artists.

Key words: city, mural art, cultural space, street art, urban studies.

A. O. Батенко, студ. 1-го курса магистратуры
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко,
ул. Владимирская, 60, г. Киев, 01033, Украина

MURAL-ART KAK SOSTAVLYAYUSHAYA KULTURNOGO PROSTRANSTVA GORODA

Целью статьи является определение роли мурал-арта как течения уличного искусства в контексте культурного пространства города. Методика исследования предполагает привлечение междисциплинарного подхода, анализ научных работ культурологического и искусствоведческого направления, обзор тематических медиа и творчества уличных художников для определения характерных черт и целей их деятельности. Привлекаются труды современных украинских исследователей, изучающих вопросы культурного пространства города, мурал-арта и уличного искусства в целом. Научная новизна заключается в исследовании влияния мурал-арта на личностное восприятие и на привлечение внимания к социально-политическим проблемам в контексте города. Практическое значение исследования связано с акцентированием на том, что настенные картины на улицах имеют художественную ценность, уникальный смысловой посыл, а не являются только средством эстетизации.

Ключевые слова: город, мурал-арт, культурное пространство, уличное искусство, урбанистика.

УДК 786.2

М.-М. В. Любива, студ. 4-го курсу
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
вул. Володимирська, 60, м. Київ, 01033, Україна
messalina1856@ukr.net

РУХ ІСТОРИЧНО ПОІНФОРМОВАНОГО ВИКОНАВСТВА В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРИ ХХ–ХХІ СТОЛІТТЯ

За останнє століття з'явилися нові музичні форми та виконавські практики, де наявний синтез спадщини багатьох стилів епох. Сучасні тенденції у виконавській творчості можна умовно поділити на три глобальні самостійні напрями – актуалізація, автентизм і авангард. Спостерігається утвердження нової парадигми, яка полягає у підвищенні ролі інтелектуального начала, у прагненні до вивчення музичного твору в контексті епохи, в очищенні традицій виконання від пізніших нашарувань. Виконавський тип автентичного напрямку ставить завдання максимально точно відповідати уявленню композиторів минулого, відтворювати прийняті в різні історичні часи норми і традиції. Через те, що людина усвідомлює втрату своєї цілісності, традиційні форми мистецтва зазнають трансформацій та руйнацій, які викликали потребу звернення до культури бароко. Рецепція культури бароко сприяє відновленню культурної ідентичності, застерігає від полікультурної фрагментарності, створює умови для налагодження зв'язків між культурними епохами. Естетика бароко перетворюється на один із визначальних маркерів масової культури.

Ключові слова: музика, культура, історично поінформоване виконавство, автентизм, інтерпретація.

Постановка проблеми. З ХХ століття інтерпретація стає одним з центральних понять у культурі і науці, а проблема трактування активно розробляється в філософії та естетиці. Епоха постмодерну висуває нові вимоги до музичного мистецтва: прагнення до справжності, перетворення історичного минулого в дійсну сучасність. Спостерігається утвердження нової парадигми, яка полягає в підвищенні ролі інтелектуального начала, у прагненні до вивчення музичного твору в контексті епохи. Такі тенденції поступово встановлюються у вітчизняній музичній культурі, а отже, потребують висвітлення.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання інтерпретації підіймалося у працях О. Шпенглера [5] та Г.-Г. Гадамера [1]. Характерним рисом барокової опери та її актуалізації у вітчизняному музичному просторі присвячена робота Ж. Закрасняної [3]. Т. Гуменюк та Т. Кривошея досліджують переосмислення барокової музики та застосування законів автентизму у нових постановках барокових опер в Україні [2]. Сучасна інтерпретація барокової опери українськими митцями досліджується у роботі Н. Кречко [4].